
Zpráva o českém knižním trhu 2015/2016

Listopad 2016

Vydal Svaz českých knihkupců a nakladatelů v roce 2016.

Autoři jednotlivých kapitol:

AVA 8 (Asociace vydavatelů audioknih)

Jiří Fraus 7 (Fraus)

Erika Frýbortová 5, 6 (Kosmas)

Antonín Chadima 7 (e-Reading.cz, Palmknihy.cz)

Ivo Magera 2, 4, 6 (Albatros Media)

Vladimír Pistorius 1, 2, 4 (Pistorius & Olšanská)

Marcela Turečková 3, 9, 10, 11 (SČKN)

Josef Žák 6 (Albatros Media)

Hana Žáková 7 (Alza)

Kompletace:

Marcela Turečková

Korektury:

Michaela Šmejkalová

© SČKN, 2016

ISBN 978-80-905680-8-2

Obsah

1. Struktura knižní produkce 2015	4
2. Celkový objem knižního trhu v roce 2015	8
3. DPH v letech 2015 a 2016	10
4. Čeští nakladatelé v roce 2015	12
a) Počet aktivních nakladatelů	12
b) Nakladatelé podle počtu vydaných titulů	12
c) Nakladatelé podle obrátu	14
d) Nakladatelé podle charakteru vlastníků	15
e) Nakladatelé podle sídla	15
5. Knižní velkoobchod v roce 2015	17
6. Knižní maloobchod v roce 2015	19
a) Kamenná knihkupectví	19
b) Internetová knihkupectví	21
7. Elektronické knihy v roce 2015	22
8. Audioknihy v letech 2015 a 2016	24
9. Knihovny v ČR v roce 2015	26
10. Knižní veletrhy v roce 2015	27
11. Kampaně a projekty propagující četbu knih v roce 2015	28

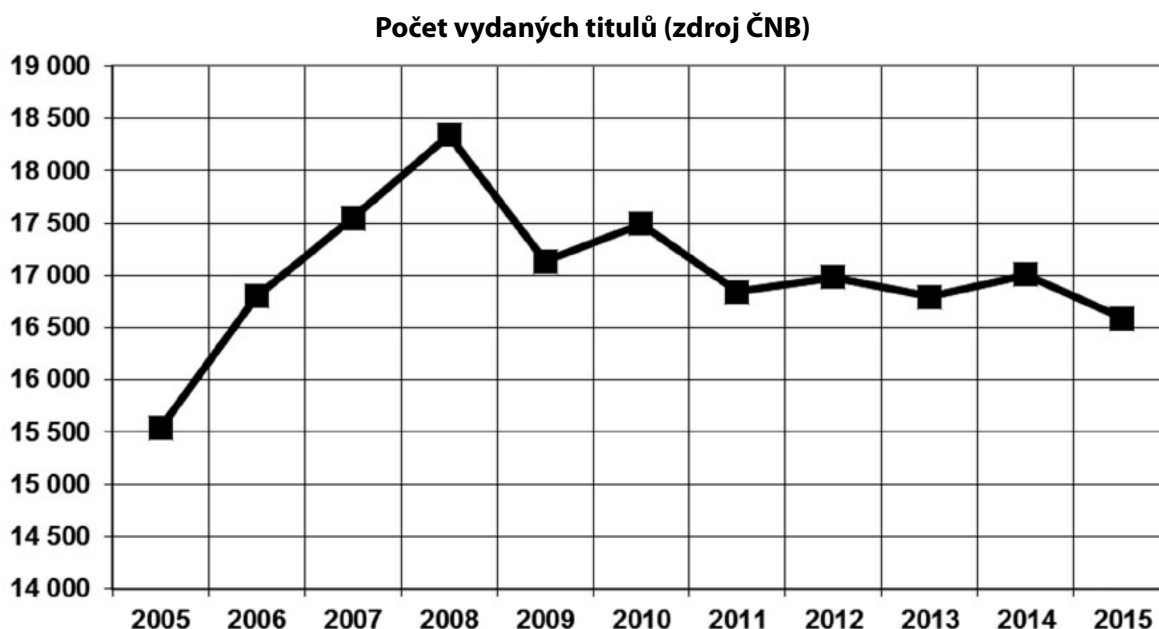
1. Struktura knižní produkce 2015

Charakter statistických dat

Statistická data o velikosti a struktuře produkce českých knih vycházejí z analýzy titulové produkce, neboť statistická data o finančních objemech v oblasti českého knižního trhu v současné době neexistují. Ve své analýze se opíráme především o dva zdroje poskytované Národní knihovnou ČR (NK), jimiž jsou každoroční Výkazy o neperiodických publikacích (VNP) a bibliografická databáze Česká národní bibliografie (ČNB).

Počet vydaných titulů

Podle ČNB lze odhadnout, že v České republice vyšlo celkem zhruba 16 600 titulů s vročením roku 2015 (zhruba o 400 méně než s vročením roku 2014). Časový vývoj počtu vydaných titulů zachycuje následující graf:^[1]

Uvedená čísla, s výjimkou údaje za rok 2015, představují počty knih s daným vročením zaznamenaných v databázi ČNB k 1. 9. 2015. Počty titulů v jednotlivých letech se přitom dále mění tak, jak NK ČR zpracovává ještě některé nezachycené tituly, a celkový počet titulů lze s významnou přesností odhadnout teprve zhruba po 20 měsících (např. počet titulů s vročením roku 2012 zaznamenaných v ČNB stoupl od 1. 9. 2013 do 1. 9. 2014 ještě zhruba o 665 a za další dva roky o 374, celkem tedy o 1 039 kusů). Počet titulů s vročením 2015 zaznamenaných k 1. 9. 2016 činil 15 546. Předpokládáme však, že během dalšího roku stoupne toto číslo analogicky jako v předchozích letech, odsud odhadujeme výše uvedený celkový počet 16 600).

Překlady

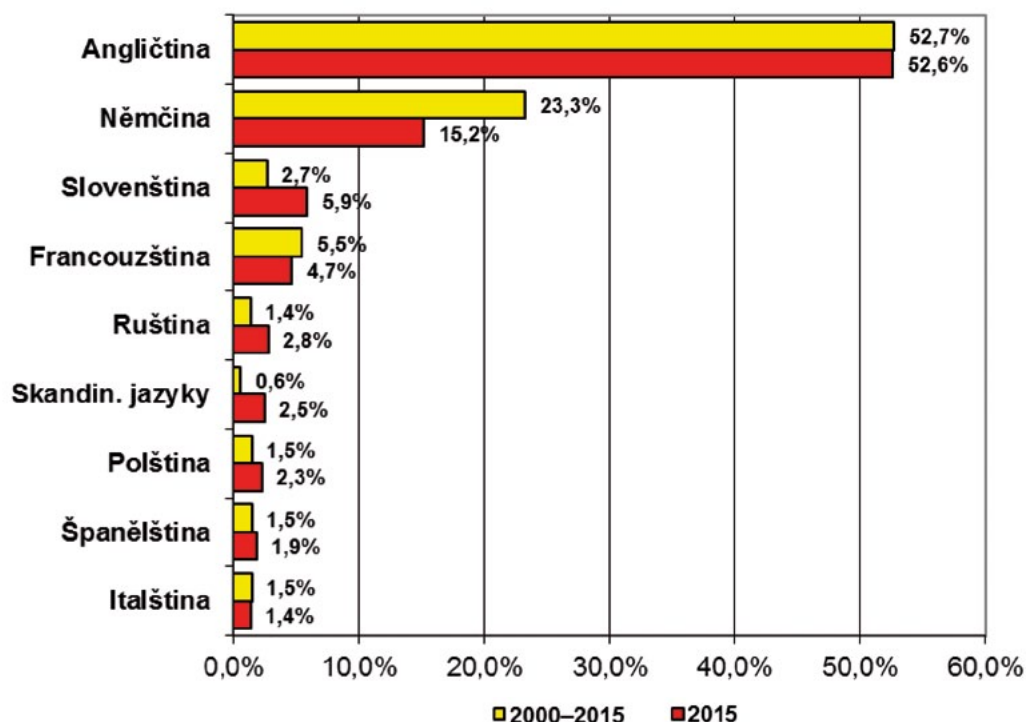
Český knižní trh má importní charakter. Do ČR jsou dováženy knihy připravené a vytištěné v zahraničí, zejména však jsou importovány autorské licence, takže VNP za rok 2015 vykazuje, že z cizích jazyků bylo přeloženo 34,1 % všech zpracovaných titulů. Mezi jazyky, z nichž se knihy překládají, dominuje angličtina (52,6 % všech přeložených titulů). Následuje němčina (15,2 %), francouzština (4,7 %), slovenština (5,9 %), ruština (2,8 %), španělština (1,9 %) a skandinávské jazyky (2,8 %). Po-

díl dalších jazyků na počtu přeložených titulů nepřekračuje 2 %, jak ukazuje následující tabulka s počty přeložených titulů:

Jazyk	2015	tj.	2010–2015
Angličtina	3 284	52,6 %	52,1 %
Němčina	949	15,2 %	19,3 %
Francouzština	296	4,7 %	5,2 %
Slovenština	369	5,9 %	2,8 %
Ruština	175	2,8 %	1,2 %
Skandinávské jazyky	173	2,8 %	1,5 %
Polština	146	2,3 %	1,5 %
Španělština	120	1,9 %	1,5 %
Italština	89	1,4 %	1,7 %
Latina	24	0,4 %	0,3 %
Ostatní a vícejazyčné	615	9,9 %	12,8 %

V posledním sloupci tabulky je uvedeno poměrné zastoupení jednotlivých jazyků, z nichž byly pořízeny překlady do češtiny v letech 2000–2015.^[2] Údaje v této tabulce jsou převzaty z VNP, a vztahují se tedy nikoliv na produkci daného roku, ale na povinné výtisky, které v daném roce do NK dorazily (viz poznámka ^[1]). To se týká i následujících analýz tematického spektra a produkce dětských knih a učebnic.

Zastoupení překladů z různých jazyků 2000–2015

Za dlouhodobé trendy českého knižního trhu lze tedy označit oslabování pozice němčiny a francouzštiny a zároveň posilování pozice angličtiny a zvyšování počtu překladů z dalších jazyků. Za zmínku stojí zejména výrazný vzestup překladů z ruštiny a slovenštiny, jejichž množství se za posledních 5 let více než zdvojnásobilo.

Tematické spektrum

Z hlediska tematických oblastí^[3] je struktura českého knižního trhu následující:

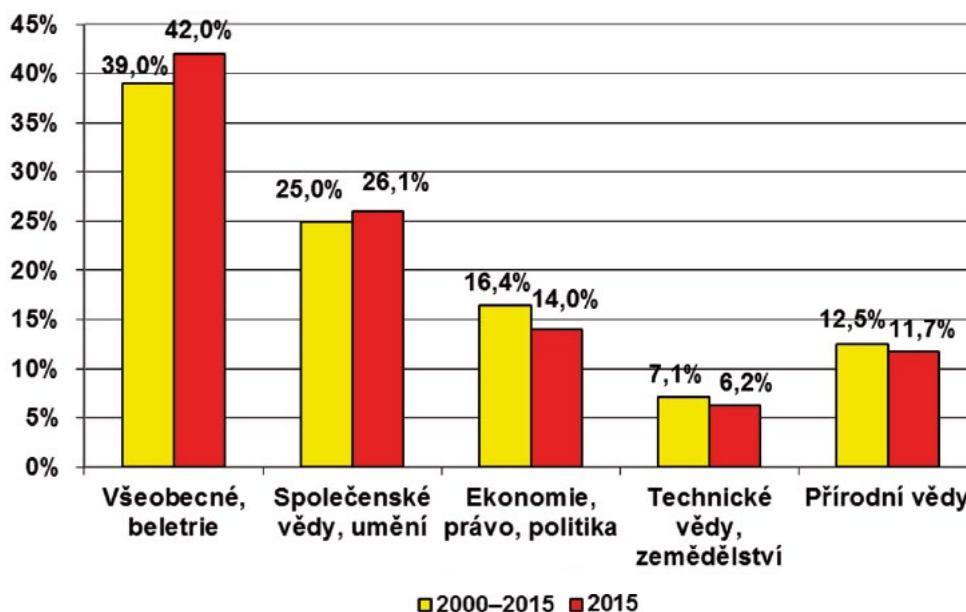
Dětské knihy a učebnice

Dětské knihy představují 10,7 % titulů vydaných v roce 2015 (stejný podíl jako roku 2014), učebnice pro základní a střední školy 3,6 % (nárůst z 2,8 % v roce 2014) a vysokoškolské učebnice 4,9 % (roku 2014 se jednalo o 6,5 %). Z hlediska dlouhodobých trendů lze mluvit o **výrazném poklesu vydávání vysokoškolských učebnic, jejich produkce meziročně poklesla o 26 % a od roku 2008 o 59 %**.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Beletrie	3 746	3 929	4 162	4 475	4 477	5 174	4 684	5 190	5 129	5 297
Dětské knihy	1 290	1 187	1 385	1 367	1 336	1 569	1 698	2 031	1 962	1 955
Vysokoškolské učebnice	1 924	1 971	2 132	1 489	1 536	1 596	1 522	1 538	1 192	893

Dlouhodobě se projevuje mírný růst produkce beletrie, všeobecných knih a knih z oblasti společenských věd a umění. Naopak klesá produkce knih z oblasti ekonomie, práva, politiky, technických věd a přírodních věd, jak ukazuje následující graf:

Tematické spektrum českých knih

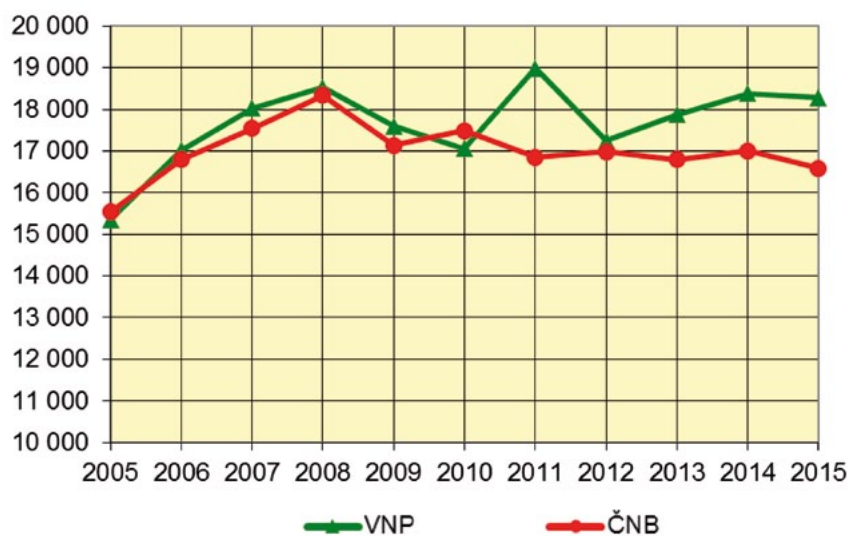
Měkké a pevné vazby

Představu o poměru měkkých a pevných vazeb (často se o nich nepřesně mluví jako o brožurách a knihách vázaných) si lze udělat vyhodnocením záznamů databáze Ceskeknihy.cz. U knih, které vyšly v roce 2015, je poměr měkkých a pevných vazeb 124:100 ve prospěch vazeb měkkých (roku 2014 to bylo 141:100, v roce 2013 pak 145:100, roku 2012 poměr činil 136:100). Databáze Ceskeknihy.cz ovšem obsahuje pouze záznamy části celkové titulové produkce papírových knih v roce 2015 a není vyloučeno, že uvedený poměr může být poznamenán systematickou chybou spočívající v absenci či slabém zastoupení určitého segmentu knižního trhu. Údaje se týkají pouze pevných a měkkých vazeb a nezohledňují další typy vazeb (kroužkové, volné listy, lepoprela atd.).

Poznámky

^[1] Počet titulů vydaný v jednotlivých letech se zjišťuje velmi obtížně. Donedávna vycházel z Výkazů o neperiodických publikacích (VNP), které každoročně vydává Národní knihovna (NK), a některé zdroje se o ně doposud opírají. Toto číslo však se skutečným počtem vydaných titulů koresponduje pouze částečně: udává počet neperiodických publikací, jež v daném roce dorazily do Národní knihovny. VNP je vydáván vždy na začátku roku (únor, březen), avšak tituly starého roku proudí do NK ještě do konce prázdnin. Do příštího VNP tak spadá odhadem asi 30 % roční produkce. Počty uváděné VNP se proto vztahují k části produkce minulého roku, avšak nezapočítávají část produkce roku nového. Kromě toho se do nich započítávají rovněž tituly z tzv. šedé sféry, které se do katalogu NK jako knihy nedostanou (jedná se o různé nepublikované vysokoškolské a habilitační práce, výroční zprávy institucí a škol, katalogy a programy veletrhů a festivalů, katalogy aukcí, katalogy výstav, které nejsou distribuovány prostřednictvím knižního trhu, divadelní programy, komerční katalogy, firemní adresáře a seznamy inventáře, včetně přírůstků knihoven, nepublikované výzkumné zprávy, propagační materiály [turistické, politické – např. volební, obchodní], pozvánky, interní dokumenty apod.).

Pro přesnější odhad roční titulové produkce je proto lepší zohlednit počty titulů s daným vročením, které jsou evidovány v katalogové databázi Česká národní bibliografie (ČNB). Oba dva zdroje vykazují určité rozdíly, které jsou markantní zejména v letech 2011 (ČNB: 16 845 a VNP: 18 985), 2013 (ČNB: 16 800, VNP: 17 876), 2014 (ČNB: 17 000, VNP: 18 379) a 2015 (ČNB: 16 600, VNP: 18 282).

Tento rozdíl vysvětlují pracovníci NK změnou metodiky zařazování titulů do ČNB v roce 2011, kdy se do databáze přestaly zařazovat tituly z tzv. šedé zóny (viz výše), zatímco před rokem 2011 byly do ČNB zahrnovány. Rozdíl údajů v letech 2013 až 2015 zatím neumíme interpretovat.

Počet titulů v jednotlivých letech se časem mírně mění tak, jak knihovna zpracovává ještě opožděně dorazivší tituly. Tento příliv časem slábne, přesto však např. od října 2013 do září 2014 vzrostl počet titulů s vročením 2012 registrovaných v ČNB zhruba o 490 a za dalších 12 měsíců o dalších 250 (během 2 let tedy o zhruba 740).

^[2] Údaje v této tabulce se opírají o VNP z let 1993–2015 s výjimkou roku 1997, neboť VNP z tohoto roku údaje o překladech neobsahuje.

^[3] Jednotlivé použité tematické oblasti byly vytvořeny spojením následujících jednotlivých kapitol VNP: všeobecné knihy, beletrie – 1, 22, 23b, 25; přírodní vědy: 12, 13, 14, 24; společenské vědy, umění – 2, 3, 4, 8, 10, 11, 19, 20, 21, 23a; technické vědy: 15, 16; ekonomie, právo, politika: 5, 6, 7, 9, 17, 18.

Zdroj: SČKN

2. Celkový objem knižního trhu v roce 2015

Oficiální údaje o aktuálním objemu českého knižního trhu nejsou k dispozici, neboť Český statistický úřad prodeje knih jako samostatnou kategorii nezjišťuje a neexistuje ani jiná jejich systematická evidence. Z prodejců knih zveřejňují své roční obraty ve Veřejném rejstříku a Sbírace listin pouze větší společnosti (právní osoby), ovšem nejsou v nich rozlišeny tržby za prodej ne-knižního zboží a na koncovém prodeji se podílí i řada dalších subjektů, včetně samotných nakladatelů, u nichž hraje různou roli přímý prodej koncovým zákazníkům (např. přes webové stránky, čtenářské kluby, zakázky do škol, firem a institucí až po kamenné prodejny).

Nejlépe lze celkový obrat trhu odhadnout ze zveřejněných tržeb knižních distributorů, což jsou velkoobchodní společnosti zásobující většinu koncového trhu, a to až na výjimky jen knihami. Tato data pak doplňujeme známými obraty nakladatelů, kteří distribuují své zboží sami. Odhad velikosti trhu v koncových cenách je pak dopočítáván na základě údajů přibližného průměrného maloobchodního rabatu. Takto provedený kvalifikovaný odhad je podrobněji rozepsán níže v poznámce.^[1]

Uvedenou metodikou vychází celkový objem knižního trhu, tj. prodej v koncových cenách prostřednictvím kamenných i internetových knihkupectví, za poslední známé roční období přibližně na **7,5 mld. Kč** včetně DPH.

Oproti období z předchozí roční zprávy tedy došlo ke **zvýšení** asi o 0,3 až 0,4 mld. Kč, tj. přibližně o **+5 %**. V koncových cenách bez DPH pak vychází zvýšení obratu vyšší, neboť v průběhu období, z něhož jsou nejaktuálnější zveřejněné výsledky rozhodujících subjektů – většinou za rok 2015, případně 2015/2016, ale u některých teprve za rok 2014 či 2014/2015 – došlo od r. 2015 ke snížení sazby DPH na knihy z 15 % na 10 % (viz kapitola 3). Tím je však výše uvedený odhad obratu v koncových cenách včetně DPH zpřesněn.

Uvedený odhad je dále částečně zkreslen tím, že růstu bylo ve skutečnosti dosaženo **během delšího období než jeden rok**, protože některé subjekty, včetně těch, které rostly nejvíce, omezily zpoždění ve zveřejňování svých hospodářských výsledků, takže u nich jde o výsledky o 2 roky novější než v minulé roční zprávě o knižním trhu.

O růstovém trendu knižního trhu jako celku v posledním období však zřejmě není sporu. Příčinu lze podle mnohých zpráv spatřovat v celkovému oživení ekonomiky a růstu spotřebitelské poptávky (např. tržby za nepotravinářské zboží podle Českého statistického úřadu v r. 2015 meziročně vzrostly o 6,8%). Pozitivní roli patrně sehrává i snížení sazby DPH na knihy. Významným podnětem pro zvýšení prodeje knih v roce 2015 byla rovněž Výzva č. 56 Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, kdy základní a střední školy nakupovaly z dotačních prostředků literaturu prostřednictvím běžných knihkupectví.

Poznámky

^[1] Výpočet odhadu objemu knižního trhu v roce 2015

Při určení tohoto odhadu bylo potřeba zohlednit, že některé distribuce zásobují rovněž vlastní sítě knihkupectví a mají svá internetová knihkupectví, distribuce také v omezené míře obchodují mezi sebou navzájem, případně nakladatelé prodávají část produkce přímo koncovým zákazníkům – ve všech těchto případech jsou dané částky ve výsledovkách subjektů započteny dvakrát nebo již s rabatem. Je také odečten odhadovaný export české literatury na Slovensko a přičten organizovaný dovoz zahraniční literatury.

Parametry:				
prům. knihkupecký rabat		35 %		
prům. rabat zahraničních knih		32 %		
prům. rabat učebnic		28 %		
Tržby (v mil. Kč)	Celkové subjekty	Za knihy, v distribučních cenách	V koncových cenách	Poznámka
Velkoobchodní společnosti:				
Euromedia – distribuce	759	738	1 135	odečten odhad MO obratu
PEMIC	554	512	788	7/2014–6/2015, odečten odhad MO obratu
Kosmas	521	430	662	2014, odečten odhad MO obratu
Pavel Dobrovský – Beta	231	170	261	7/2014–6/2015, odečten odhad MO obratu
Levné knihy	350	108	166	odečten odhad MO rabatu
učebnice	187	183	254	NIXTA, Aleš Čeněk – odhad
další	194	163	250	Karmelitánské, Seqoy, Nakladatelský servis, NS Centrum, Krameriova aj. – částečně odhad
Přímý prodej nakladatelů		138	167	odhad: 6 % obratu, prům. rabat 17,5 %
Nakladatelé s vlastní distribucí:				
Euromedia – vlastní zboží	546	546	840	
Albatros Media	744	728	1 120	7/2015–6/2016
další	954	504	774	GRADA Publishing, Slovart a další především odborná literatura (právní, lékařská aj.) – odhad
Učebnice	181	160	222	Fraus ad. – odhad dle starších údajů
Tarsago (býv. Reader's Digest)	204	120	120	údaj z r. 2014, odhad podílu knižního zboží
přímý prodej			–41	odečet prům. rabatu 17,5 % při 12 % podílu
Vzájemný pře prodej distribucí				
Dovoz zahraniční literatury	–200	–153	–236	odhad
Vývoz literatury (Slovensko)	420	407	599	Megabooks, Bohemian Ventures, ILC, Folio, Slovart aj., odečten odhad MO obratu
		–130	–194	odhad cca 3 % českého trhu
Celkem			6 887	
V konc. cenách s DPH (10 %)			7 576	
Po zaokrouhlení (s DPH)			7 500	
Odhadovaná chyba (5 %)			±400	

MO = maloobchod

Zdroj: SČKN

3. DPH v letech 2015 a 2016

Knihy jsou v ČR od roku 1993 zařazeny mezi zboží, na něž se uplatňuje nižší sazba DPH. Obě sazby DPH se vyvíjely následovně:

Počátek platnosti	Snížená sazba	Základní sazba
1. 1. 1993	5 %	23 %
1. 1. 1995	5 %	22 %
1. 5. 2004	5 %	19 %
1. 1. 2008	9 %	19 %
1. 1. 2010	10 %	20 %
1. 1. 2012	14 %	20 %
1. 1. 2013	15 %	21 %
1. 1. 2015	10 %	21 %

V roce 2015, stejně jako roku 2016, tedy byla u knih v ČR uplatňována DPH 10 %.

Zdroj: SČKN

DPH v Evropě roku 2016

Země	Standardní	Knihy	E-knihy
Albánie	20 %	0 %	0 %
Belgie	21 %	6 %	21 %
Bulharsko	20 %	20 %	20 %
Česká republika	21 %	10 %	21 %
Dánsko	25 %	25 %	25 %
Estonsko	20 %	9 %	20 %
Finsko	24 %	10 %	24 %
Francie	20 %	5,5 %	5,5 %
Chorvatsko	25 %	5 %	25 %
Irsko	23 %	0 %	23 %
Itálie	22 %	4 %	4 %
Kypr	19 %	5 %	19 %
Litva	21 %	9 %	21 %
Lotyšsko	21 %	12 %	21 %
Lucembursko	17 %	3 %	17 %
Maďarsko	27 %	5 %	27 %
Malta	18 %	5 %	18 %
Německo	19 %	7 %	19 %
Nizozemsko	21 %	6 %	21 %
Norsko	25 %	0 %	25 %
Polsko	23 %	5 %	23 %
Portugalsko	23 %	6 %	23 %
Rakousko	20 %	10 %	20 %
Rumunsko	24 %	9 %	24 %
Řecko	23 %	6,5 %	23 %
Slovensko	20 %	10 %	20 %
Slovinsko	22 %	9,5 %	22 %
Španělsko	21 %	4 %	21 %
Srbsko	20 %	10 %	10 %
Švédsko	25 %	6 %	25 %
Švýcarsko	8 %	2,5 %	8 %
Velká Británie	20 %	0 %	20 %

Snížení sazby DPH, které je v ČR pro papírové knihy aplikováno od roku 2015, snížilo rozdíl v podmínkách vydávání knih v ČR ve srovnání s vydáváním knih v dalších zemích. Přesto je patrné, že tištěné knihy jsou v ČR stále zatíženy relativně vysokou DPH ve srovnání s většinou zemí vyspělého západního světa.

Zdroj: IPA, SČKN

4. Čeští nakladatelé v roce 2015

a) Počet aktivních nakladatelů

Údaje o českých nakladatelích čerpáme z dat Národní knihovny ČR, která vede databázi všech českých knih (ČNB). Podle zmíněných údajů vydalo v roce 2015 alespoň jednu publikaci 2 587 různých subjektů – viz následující tabulka,^[1] tedy víceméně stejně jako v minulém roce.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet aktivních nakladatelských subjektů	2 769	2 530	2 663	2 553	2 585	2 587

V datech poskytnutých Národní knihovnou ČR je ovšem velká skupina „anonymních“ nakladatelů vydávajících své knihy s čísly ISBN se společnými identifikátory nakladatele. Počet těchto nakladatelů a jejich strukturu nedokážeme na základě uvedených dat odhadnout a do součtů v této kapitole tedy zahrnutí nejsou.

b) Nakladatelé podle počtu vydaných titulů

Následující tabulka uvádí produkci největších nakladatelství v posledních letech

(v tabulce jsou uvedena nakladatelství, jež vydala v roce 2015 více než 100 titulů):

Nakladatelství	Typ	Místo	Počet titulů				
			2015	2014	2013	2012	2011
Albatros Media ^{*)}	a. s.	Praha	885	697	623	759	804
Euromedia Group ^{**)}	k. s.	Praha	560	474	487	500	474
MOBA	spol. s r. o.	Brno	361	359	337	341	356
GRADA Publishing ^{***)}	a. s.	Praha	339	348	372	367	420
Univerzita Karlova	VŠ	Praha	323	373	358	359	322
AV ČR	státní	Praha	305	265	268	240	257
EGMONT ČR	spol. s r. o.	Praha	296	306	310	253	210
Univerzita Palackého v Olomouci	VŠ	Olomouc	288	310	492	248	224
Argo	spol. s r. o.	Praha	198	160	146	139	132
Masarykova univerzita	VŠ	Brno	191	343	311	216	286
Mladá fronta	a. s.	Praha	186	190	170	164	164
Svojtka & Co.	spol. s r. o.	Praha	183	258	260	197	143
Portál	spol. s r. o.	Praha	179	145	138	152	166
Mendelova univerzita v Brně	VŠ	Brno	168	230	180	78	84
Baronet	a. s.	Praha	160	316	176	156	70
Nakladatelství ČVUT v Praze	VŠ	Praha	142	158	185	132	213
Tribun EU	spol. s r. o.	Brno	133	144	91	92	136
Juhaňák Stanislav – Triton		Praha	126	108	75	110	108
Vysoká škola báňská – Technická univerzita	VŠ	Ostrava	123	165	177	118	136
Wolters Kluwer ČR: akciová společnost	a. s.	Praha	116	104	92	116	115
Host	spol. s r. o.	Brno	113	89	82	57	58
Nakladatelství SLOVART	spol. s r. o.	Praha	112	97	109	110	109
Nová Forma	spol. s r. o.	Týn n. Vltavou	110	116	126	117	119
Nová škola. Brno: s.r.o.	spol. s r. o.	Brno	100	114	96	6	98

^{*)} Společnost Albatros Media sdružuje několik nakladatelství s vlastními názvy: Albatros, BizBooks, Coobook, Computer Press, Edika, Plus, Motto, XYZ, Edice ČT, Fragment, B4U Publishing, Management Press.

^{**)} Do skupiny Euromedia Group patří Knižní Klub, Ikar, Odeon a Universum.

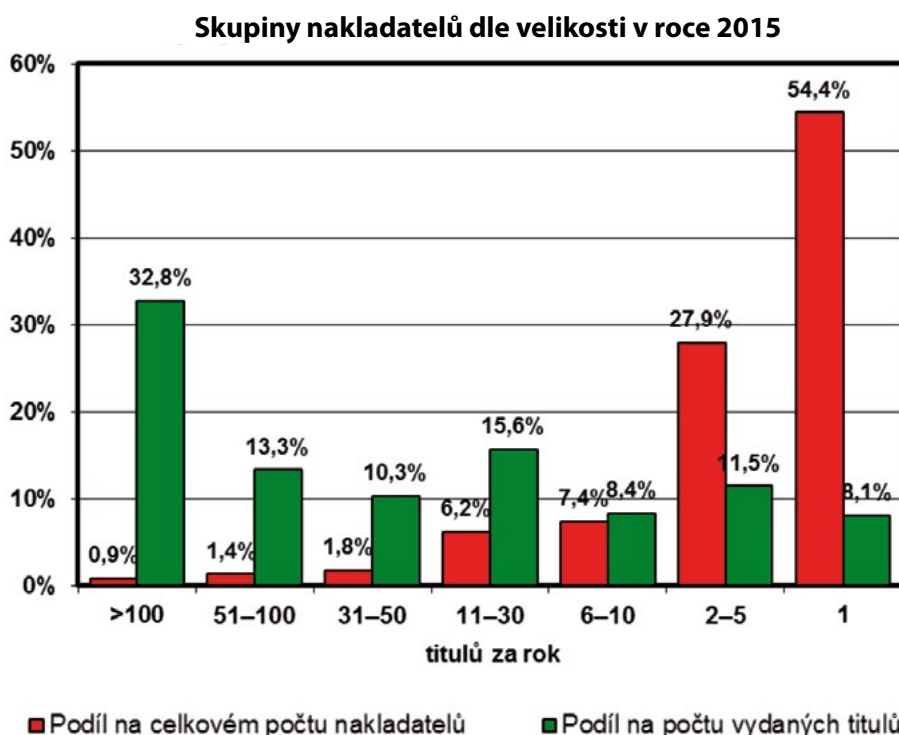
^{***)} Společnost GRADA Publishing sdružuje několik nakladatelských značek s vlastními názvy: GRADA (odborná a populárně naučná literatura), COSMOPOLIS (beletrie), ALFERIA (rozvoj osobnosti a knihy poznání), BAMBOOK (dětská literatura).

Z těchto 24 největších českých nakladatelských subjektů (dle počtu vydaných titulů) patří 11 vysokým školám či státu. Počet nakladatelství, která vydala více než 100 titulů, se ve srovnání s rokem 2014 snížil z 31 na 24. Produkci omezila většina univerzitních nakladatelství, naopak podstatný nárůst zaznamenaly dva největší vydavatelské podniky: Albatros Media a Euromedia Group.

Spektrum nakladatelů podle počtu titulů vydaných v letech 2011–2015 uvádí následující tabulka:

Vydaných titulů	Nakladatelů				
	2011	2012	2013	2014	2015
> 100	29	26	24	31	23
51–100	36	34	44	39	35
31–50	42	45	32	49	46
11–30	143	148	158	198	161
6–10	193	199	143	190	191
2–5	716	722	854	766	723
1	1 371	1 486	1 298	1 312	1408

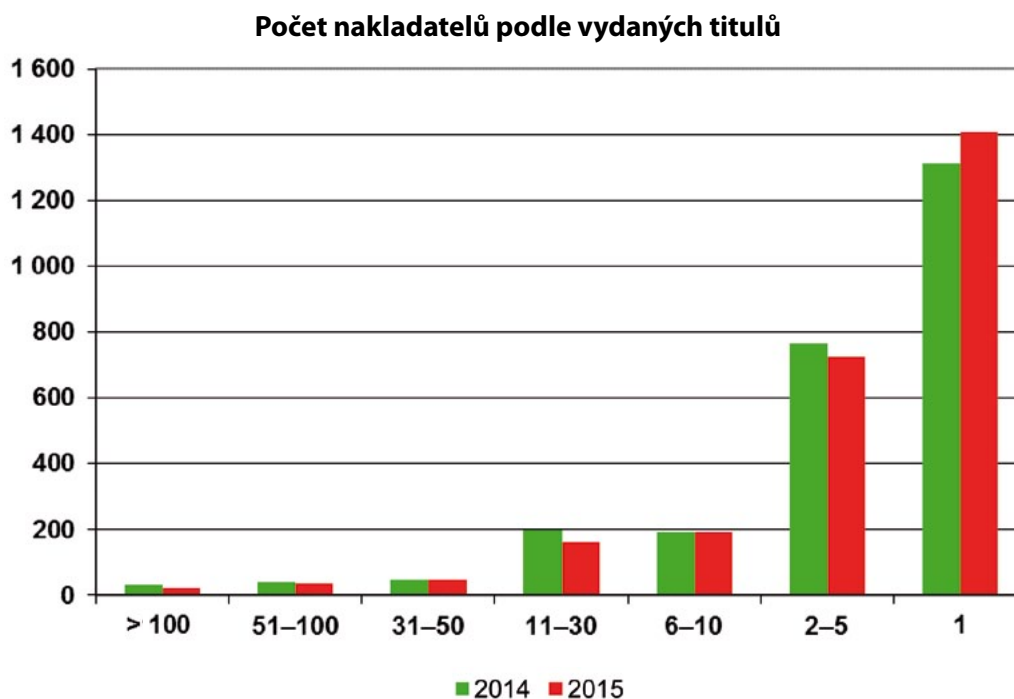
Podíl jednotlivých skupin na celkovém počtu nakladatelů a na celkové titulové produkci ukazuje následující graf:

Z tohoto grafu a tabulky vyplývá, že skupina nakladatelů vydávajících ročně více než 10 knih (nakladatele lze označit za profesionální nakladatelství) má 265 členů, tj. asi 6 % všech vydavatelských subjektů, a společně vydají 72 % (v roce 2014 to bylo 75 %) všech titulů. Síla zmíněné skupiny na trhu je samozřejmě mnohem větší, neboť jsou to právě profesionální nakladatelé, kteří se zaměřují na

úspěšné tituly a kteří prodávají publikace v celoplošné knihkupecké síti. Naopak více než polovina subjektů (54 %) vydá pouze jedinou knihu a 82 % nevydá víc než 5 knih.

Následující graf ukazuje spektrum nakladatelů podle velikosti v letech 2014–2015:

c) Nakladatelé podle obrátu

Poslední výsledovky ve Veřejném rejstříku a Sběrce listin, popř. informace dodané nakladateli SČKN, uvádějí následující údaje:

Nakladatelství	Celkový obrat (mil. Kč)	Tržby z prodeje vlastních knih (mil. Kč) ^{*)}	Údaj za období
Albatros Media	759	728	7/2015–6/2016
Euromedia Group	1 305	546	2015
GRADA Publishing	166	153	2015
Fraus	129	116	2014
Argo	98	98	2013
Svojtka & Co.	88	88	2014
Egmont	115	63	2015
Host	61	61	2015
Kniha Zlín	51	51	3/2015–2/2016
Nová škola	52	44	2013
MOBA	45	43	2013
Paseka	38	37	2015
Alter	39	36	2015
REBO	32	32	2015
BB/art	63	63 (včetně prodejen Comicspoint)	2015
Slovart	65	60 (včetně distribuce zahraniční literatury)	2014
SPN	59	59 (včetně výnosů z pronájmu)	2014
Portál	68	59 (včetně časopisů a seminářů)	2015
Wolters Kluwer	256	57 (včetně časopisů)	2014
ANAG	95	55 (včetně knihkupectví a časopisů)	2015

^{*)} Jsou-li dle výkazu zisku a ztrát či přílohy k účetní závěrce oddělitelné od ostatních výnosů

Neznámé zůstávají tržby dalších nakladatelství, která mohou patřit do uvedeného žebříčku 20 největších: Pavel Dobrovský – BETA (známy jsou pouze tržby společnosti včetně maloobchodního řetězce), Knihy Omega, značky Harlequin a HarperCollins vydávané a importované na český trh společností HarperCollins Polska, tržby za knihy direct-marketingového nakladatelství a vydavatelství Tarsago (bývalý Reader's Digest), případně tržby za knihy vydavatelství Mladá fronta od roku 2012.

Český trh je zatím mnohem méně monopolizován než ve většině evropských zemí. Za míru monopolizace můžeme považovat podíl prvních pěti největších nakladatelství na celkovém obratu národního knižního trhu. V řadě evropských zemí je podíl nejsilnější pětice vyšší než 70 % (např. ve Finsku 72 %, v Holandsku 75 %, ve Francii 78 %). V České republice tvoří celkový obrat pětice Albatros Media, Euro-media Group (jen za prodej vlastního zboží), GRADA Publishing, Fraus a Argo přibližně 38 % trhu tuzemské literatury. Podíl první pětky na titulové produkci (počtu vydávaných titulů) přitom činí pouze 10,9 %.

d) Nakladatelé podle charakteru vlastníků

Procentuální zastoupení vlastnictví českých nakladatelství uvádějí následující čísla:

	2013		2014		2015	
	nakladatelů	titulů	nakladatelů	titulů	nakladatelů	titulů
Vysokoškolská nakladatelství	1,9 %	15,4 %	1,9 %	14,4 %	2,1 %	13,1 %
Státní nakladatelství	4,5 %	6,0 %	5,7 %	5,7 %	4,2 %	7,2 %
Nakladatelství regionální správy	11,9 %	3,9 %	12,9 %	5,6 %	11,6 %	3,8 %
Ostatní nakladatelství	81,7 %	74,7 %	81,2 %	74,3 %	82,2 %	75,9 %

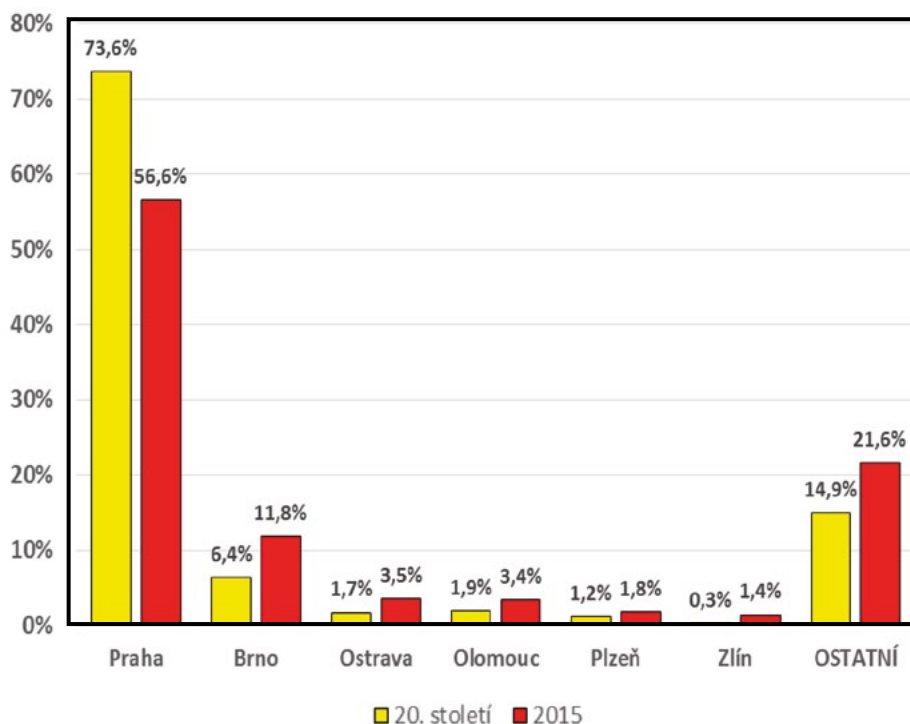
e) Nakladatelé podle sídla

Vydávání knih je soustředěno do velkých měst, z nichž postavení dominantní má Praha. Následuje Brno a pak další krajská města, jak ukazuje tabulka produkce knižních titulů ve městech, v nichž vyšlo v roce 2015 alespoň 100 různých titulů:

Město	20. stol.	2013	2014	2015
Praha	73,6 %	53,6 %	52,7 %	56,6 %
Brno	6,4 %	12,1 %	13,1 %	11,8 %
Ostrava	1,7 %	4,2 %	4,4 %	3,5 %
Olomouc	1,9 %	4,4 %	3,4 %	3,4 %
Plzeň	1,2 %	1,8 %	1,7 %	1,8 %
Zlín	0,3 %	1,1 %	1,3 %	1,4 %
České Budějovice	0,8 %	1,9 %	0,9 %	1,0 %
Liberec	0,6 %	0,9 %	1,1 %	1,0 %
Hradec Králové	0,7 %	1,0 %	1,1 %	0,8 %
Pardubice	0,4 %	0,8 %	0,8 %	0,7 %
Týn nad Vltavou ^{*)}	0,0 %			0,7 %
Ústí nad Labem	0,4 %	0,8 %	0,8 %	0,6 %

^{*)} Sídlo nakladatelství Nová forma

Dlouhodobou tendencí je ovšem rozprostření knižní produkce do více míst a oslabování dominantního postavení Prahy:

Poznámky

^[1] Databáze NK ČR registruje celkem 2 639 různých jmen nakladatelů, kteří vydali knihy v roce 2015. Z toho 1 843 má přidělen vlastní kód nakladatele ISBN. Některá z těchto jmen ovšem odkazují na stejný subjekt. Odstranili jsme proto všechny dvojznačnosti, opravili překlepy a pod jediný subjekt sjednotili:

- různě zapsaná stejná jména (např. *Svět knihy* a *Svět knihy: spol. s r. o.*)
- publikace různých útvarů téže vysoké školy (např. publikace nakladatelství Karolinum a všech fakult Univerzity Karlovy)
- publikace všech ústavů AV ČR (včetně nakladatelství Academia)
- publikace různých útvarů téhož orgánu státu (např. ministerstva, Národní památkový ústav) či regionální správy (např. městského úřadu)
- různojazyčné překlady názvu nakladatele (např. *Charles University* a *Univerzita Karlova*)
- různé imprinty, resp. nakladatelské útvary patřící jedné společnosti (*Albatros Media*, *Euromedia*)

5. Knižní velkoobchod v roce 2015

V roce 2015 nedošlo v tomto segmentu knižního trhu k výrazným změnám, dochází však k jeho další koncentraci, neboť všechny tři společnosti, které v této oblasti zaujímají dlouhodobě hlavní postavení – Euromedia Group, Pemic Books a Kosmas – zvýšily tržby, a sice meziročně celkově o 114 mil. Kč, tj. o 7 %.

Tržby největších knižních distributorů v posledním známém období:

Distributor	Celkový obrat (mil. Kč)	Tržby z distribuce knih (mil. Kč) ^{*)}	Maloobchod (vlastní prodejny)	E-shop	Údaj za rok
Euromedia Group	1 305	759	ne	ano	2015
PEMIC	554	530	ano	ano	2014/2015
Kosmas	521	508	ano	ano	2014
Seqoy	40	40	ano	ano	2015
Aleš Čeněk	37	26	ano	ano	2014
Krameriova K.D.	11	11	ne	ano	2014

^{*)} Tržby za zboží bez vlastních výrobků a služeb

S odstupem následují distribuční společnosti jako Nakladatelský servis či N.S.Centrum (Planeta knih), které ještě před pěti lety měly obrat okolo 40–60 mil. Kč, ale od roku 2012 své výsledky nezveřejňují. Knižní distribuce Bohemia je od roku 2015 v exekuci. Firma Šabata a Šabata ukončila činnost již roku 2012. Naopak od roku 2013 vyrostla společnost Seqoy, zaměřená na distribuci žánrů sci-fi, fantasy a komiksu.

Výsledky nezveřejňuje významný distributor učebnic – společnost NIXTA.

Vlastní přímé zásobování si zajišťuje společnost Albatros Media, která pro optimalizaci zásobování spustila v červenci 2016 nový B2B systém Distri.cz, dále pak většina nakladatelů odborné literatury, včetně společnosti GRADA Publishing, a někteří vydavatelé učebnic. Z nakladatelství beletrie patří mezi výjimky spoléhající na vlastní distribuci Alpress.

Celorepublikovou distribuci provozuje také převážně maloobchodní a rovněž nakladatelský subjekt: Pavel Dobrovský – BETA.

Kromě posilování pozic již zavedených distribučních společností se získat větší podíl na trhu snaží i jiné firmy. Firma Nakladatelský servis se zaměřuje na služby menším zákazníkům, kteří jsou často pro velké distribuční společnosti ekonomicky nerentabilní.

Všeobecné knižní distribuce s celorepublikovou působností bez žánrové specializace:

Euromedia Group, k. s.

euromedia.cz

Nejvýznamnější nakladatelství ve výhradní distribuci: vlastní produkce Euromedia Group (nakladatelské značky Ikar, Knižní klub, Odeon, Universum, Yoli), výhradní distribuce: Domino, Fortuna Libri, Brána, Galatea, Panteon, Noxi.

Své postavení na trhu posiluje také akvizicí již zavedených obchodních značek, např. Rebo. EMG zásobuje mimo jiné prodejny Tesco.

Kosmas, spol. s r. o.

firma.kosmas.cz

Nejvýznamnější nakladatelství ve výhradní distribuci: Argo, Paseka, Prostor, Torst, a většina produkce nakladatelství Kniha Zlín. Společnost se do své výhradní distribuce co nejpestřejší a široké žánrové produkce.

Pemic Books, a. s.

pemic.cz

Nejvýznamnější nakladatelství ve výhradní distribuci: Ottovo nakladatelství a Bookmedia.

Distribuce spoléhá na své moderní logistické centrum, které jí umožňuje v krátkém čase distribuovat velké objemy zboží. Zajišťuje také dodávky do sítě Albert.

Pavel Dobrovský BETA, spol. s r. o.

dobrovsky.cz

Nejvýznamnější nakladatelství ve výhradní distribuci: vlastní produkce (Beta), Talpress, Druhé město – pouze knihy Michala Viewegha.

Distribuce se soustředí hlavně na zásobování vlastní maloobchodní sítě.

Nakladatelský servis, spol. s r. o.

nakladatelskyservis.cz

Společnost v roce 2015 ukončila maloobchodní prodej provozovaný N.S. Centrem a posiluje své postavení v oblasti velkoobchodní distribuce mimo jiné i tím, že připravuje nové B2B.

Zdroj: SČKN

6. Knižní maloobchod v roce 2015

V České republice působí asi 550 „kamenných“ knihkupectví se všeobecnou nabídkou (z toho 183 v rámci největších řetězců). Knihy jsou součástí nabídky většiny hypermarketů (Tesco, Billa, Albert, Kaufland a Globus) a zároveň také tvoří doplňkový sortiment několika dalších desítek prodejen, jejichž většinová komodita je zcela odlišná.

V důsledku neustále se zvyšujícího tržního podílu online prodejců knih a expanze významných knihkupeckých sítí dochází k rychlému poklesu počtu nezávislých knihkupců. Zde se projevuje také faktor stárnoucí populace a určité neatraktivnosti podnikání pro mladou generaci – hlavně z hlediska obtížné ekonomické udržitelnosti prodejen. Nicméně i zde jsou motivující výjimky – např. v Pardubicích úspěšně pokračuje v rodinném podniku Jakub Petr se společností Papyrus, který se zaměřil nejen na postupné rozšiřování počtu prodejen, ale hlavně na podporu svého vlastního e-shopu. Podle dostupných informací se také někteří knihkupci rozhodli ukončit podnikání kvůli zavedení plánované elektronické evidence tržeb.

a) Kamenná knihkupectví

Kanzelsberger

Co do počtu prodejen (58) je největší knihkupeckou sítí Kanzelsberger. Pod stejnojmennou značkou provozuje 56 prodejen a v Brně 2 prodejny pod tradiční značkou Barvič a Novotný. V roce 2015 firma převzala od N.S.Centra 5 prodejen.

Neoluxor, Neopalladium, Neoluxor books

Pod tuto maloobchodní síť patří 28 prodejen, z toho 21 se nachází v tradičních obchodních centrech. Tato obchodní síť má významné postavení hlavně v Praze, kde provozuje 13 knihkupectví.

Levné knihy

Maloobchodní síť provozuje pod značkou Levné knihy 47 prodejen po celé republice. Navíc také vlastní prodejny Domov & Styl a Sweet Home, v nichž nabízí zboží z oblasti domácích potřeb, bytové dekorace apod. Tradiční Levné knihy jsou zaměřené na prodej zlevněných titulů a významnou roli v jejich prodeji hraje doplňkový sortiment. V roce 2015 se společnost opět výrazně zaměřila na získávání nadbytečných zásob od nakladatelů, jimž se tak daří prodávat i knihy starších vydání, které by se na běžném trhu již nedaly prodat.

Kosmas

Společnost provozuje 20 knihkupectví, z toho 7 prodejen v obchodních centrech. V Praze má 5 prodejen. V roce 2015 převzala od nezávislých knihkupců prodejny ve Zlíně a v Prostějově, roku 2016 pak prodejnu v Praze od N.S.Centra. Tato maloobchodní síť se snaží zachovat obchody na tradičních místech i v menších městech, ale nebrání se ani působení v obchodních centrech.

Knihy Dobrovský

Firma Dobrovský se zaměřuje na obchodní centra, ale má i tradiční kamenné obchody. V současné době vlastní již 24 prodejen, většinou velkometrážních a je nejsilnějším konkurentem sítě Neoluxor, hlavně mimo Prahu. Na podzim 2016 otevře další prodejnu.

Pavel Dobrovský – BETA

Distribuce provozovala 10 prodejen a v roce 2015 svoji síť nerozšířila. V listopadu 2016 otevírá velkometrážní prodejnu v novém obchodním centru Aupark, ale zároveň opouští stávající prodejní místo a k rozšíření sítě tedy nedojde.

Academia knihkupectví

Tato společnost provozovala 6 prodejen v Praze, Brně a Ostravě.

Knihcentrum

Maloobchodní síť blízce spolupracující s distribucí Pemic. V současné době provozuje celkem 10 prodejen a mezi ty největší patří Dům knihy v Ostravě, jež převzali po společnosti Librex a v Praze, kterou převzali od firmy Kanzelsberger v zavedeném Centru Černý Most.

N.S.Centrum

Maloobchodní síť postupně ukončuje svoji činnost v této oblasti podnikání.

Karmelitánské nakladatelství

Toto nakladatelství provozuje síť vlastních prodejen, ale v roce 2015 došlo ke snížení počtu prodejen na 10 knihkupectví, jejichž žánrové zaměření je poměrně úzké.

Knížní maloobchodní řetězce podle počtu provozoven v ČR k 1. 11. 2016

Provozovatel/značka	Celkový obrat (mil. Kč)	Počet prodejen	Z toho v OC	Velkoobchodní činnost	Online prodej
Kanzelsberger a.s. Kanzelsberger	324	56 + 2 ^{*)}	16	ne	dumknihy.cz
Dobrovský s.r.o. Knihy Dobrovský	?	24	16	ne	knihdobrovsky.cz
Karmelitánské nakladatelství s.r.o. Karmelitánské knihkupectví	83	10	0	ano	kna.cz
Kosmas s.r.o. Kosmas	508	20	7	ano	kosmas.cz
Pavel Dobrovský Beta s.r.o. Pavel Dobrovský – BETA	231	10	6	ano	knihybeta.cz
Knihcentrum cz s.r.o. Knihcentrum	123	10	4	ne ^{**)}	knihcentrum.cz
Neoluxor, s.r.o. Neoluxor	1 032				
Neopalladium, s.r.o. Neopalladium		28	21	ne	neoluxor.cz
Neoluxor Books a.s. Neoluxor Books					
N.S. Centrum s.r.o. N.S.Centrum	?	Ukončení maloobchodní činnosti v r. 2016		ano	
Středisko společných činností AV ČR, v. v. i. Academia knihkupectví	?	6	0	ne	
Levné knihy a.s. Levné knihy	305	47	není dostupné	ne	levne-knihy.cz

^{*)} 2 prodejny provozované pod značkou Barvič a Novotný

^{**)} blízka spolupráce Pemic

b) Internetová knihkupectví

Dosud sílíci **podíl internetových obchodů na celkovém maloobchodním prodeji tištěných knih** postupně klesá. V roce 2015 došlo k jeho nárůstu o 1–3 procentní body na odhadovanou úroveň **23–25 %**.

V roce 2015 nevstoupil na trh online prodeje knih žádný významný hráč, ale došlo k poměrně výrazným změnám v pozicích těch stávajících. Post nejnavštěvovanějšího internetového knihkupectví obhájil Kosmas.cz, ale hned za ním se umístil „skokan“ roku – obchod Megaknihy.cz (provozovatel Internet Handel s. r. o.).

Dalším hráčem, který zaznamenal výrazný nárůst návštěvnosti, je e-shop knihkupeckého řetězce Knihy Dobrovský, jenž se řadí na třetí místo dle návštěvnosti. Tento obchod těží z komplexní marketingové strategie propojující online i offline prodejní a komunikační kanály.

Následující místa žebříčku nejnavštěvovanějších internetových knihkupectví pak obsadili tradiční a zavedení hráči: Neoluxor.cz a Bux.cz, jehož provozovatelem byla v roce 2015 knižní distribuce Euromedia Group. V roce 2016 se novým provozovatelem stala firma Great Content s.r.o. spadající do skupiny E-commerce Holding.

Nejnavštěvovanější internetová knihkupectví (zdroj: SimilarWeb.com, září 2016)

1	kosmas.cz
2	megaknihy.cz
3	knihdobrovsky.cz
4	neoluxor.cz
5	bux.cz
6	martinus.cz
7	levneucebnice.cz
8	sevt.cz
9	dobre-knihy.cz
10	knihcentrum.cz

Tržby

Celkové tržby největších kamenných knihkupectví včetně jejich e-shopů a případného prodeje e-knih:

Neoluxor + Neopalladium + Neoluxor Books: Neoluxor 718 mil. Kč, Neopalladium 59 mil. Kč, Neoluxor Books 255 mil. Kč za rok 2015

Kosmas: 508 mil. Kč za rok 2014 včetně distribuce

Kanzelsberger: 324 mil. Kč za rok 2014

Pavel Dobrovský – BETA: 231 mil. Kč za červenec 2014 – červen 2015 včetně nakladatelské činnosti a distribuce

Dobrovský: nezveřejňuje

Levné knihy: 305 mil. Kč za rok 2014 včetně výrazného podílu ne-knižního zboží

Knihcentrum.cz: 123 mil. Kč za červenec 2014 – červen 2015

Karmelitánské nakladatelství: 83 mil. Kč za rok 2014 včetně nakladatelské činnosti a distribuce.

Zdroj: SČKN

7. Elektronické knihy v roce 2015

V České republice v roce 2015 trh s e-knihami nadále rostl (v relativních hodnotách více než trh s tištěnými knihami) a dosáhl hodnoty cca. 106 miliónů korun včetně DPH^[1], čímž dosáhl 1,38 % podílu na celkovém obratu českého knižního trhu. V tomto objemu jsou započítány i prodeje českých e-knih uskutečněné zahraničními zákazníky, zejména slovenskými. Jejich podíl lze odhadnout na 5–10 % z celkových prodejů.

8 % nově vydaných knih v roce 2015 bylo k dispozici i v elektronické formě^[2]. Elektronické knihy vydávalo v roce 2015 přibližně 250 nakladatelů a 200 autorů samovydavatelů (nebo velmi malá nakladatelství do 10 titulů). Celkově bylo na konci roku 2015 dostupných zhruba 15 tis. titulů^[3]. Převážná většina nejprodávanějších titulů byla k dispozici jak v elektronické verzi tak tištěné, což dokládají i žebříčky nejprodávanějších e-knih a tištěných knih, které se z větší části v roce 2015 kryly^[4].

Nejprodávanějším žánrem u e-knih jsou „detektivky a napětí“, následuje sci-fi a fantasy a romány pro ženy. Z naučné literatury byl největší zájem o e-knihy o osobním rozvoji. Mezi čtenáři e-knih dlouho dominovali muži. Dle údajů prodejců však v roce 2015 již převažovaly ženy ve věku 30–50 let.

Průměrná cena e-knihy se v roce 2015 pohybovala v beletrii okolo 62 % ceny tištěné knihy^[5]. Průměrná cena elektronických učebnic a odborné literatury je vyšší a dosahuje maximálně 15 % slevy oproti tištěné knize. Pro další rozvoj prodeje e-knih je bezesporu handicapem vysoká sazba DPH (21 %), která znevýhodňuje elektronickou knihu vůči tištěné a zároveň zdražuje její nákup spotřebitelem.

Prodej elektronických učebnic a odborné literatury je v ČR celkem rozvinutý, přičemž v regionálním školství dosahuje vyššího podílu oproti tištěným učebnicím, než je tomu např. v sousedním Německu nebo Rakousku. Tento výsledek je způsoben jednak vybavením škol ICT technologiemi, zakoupenými v uplynulých letech z prostředků EU a jednak nabídkou elektronických a interaktivních učebnic pro regionální školství. Odborné e-knihy a e-učebnice jsou nabízeny ze strany nakladatelů buď prostřednictvím vlastního SW řešení nebo prostřednictvím otevřených platforem, z nichž nejvýznamnější je v oblasti odborné literatury Flexibooks^[6].

Specifikem školního a akademického trhu je nabídka jak uživatelských licencí žákům a učitelům, tak školních multilicencí, které mohou být i časově omezené např. na jeden rok. Počet uživatelů, kteří konzumují e-knihy formou PC nebo prostřednictvím interaktivních tabulí ve třídách, je aktuálně vysoký, a lze ho odhadnout na stovky tisíc uživatelů měsíčně. Souhrnná statistika o prodejích odborných e-knih a učebnic neexistuje, neboť jsou tržby za prodej e-knih často zahrnuty v celkových výsledcích jednotlivých firem a různých systémech prodeje, nicméně lze celkový objem odhadnout na 20–30 miliónů korun.

Na trhu v ČR v roce 2015 působili následující maloobchodní prodejci a distributoři, kteří zajišťovali koncový prodej zákazníkům (obchodní značky podle abecedy):

- ABZ knihy
- Alza
- Datart
- Martinus.cz
- Dobre-knihy.cz
- eBux
- e-knihovna.cz
- eReading.cz
- Flexibooks
- Idnes (prodej skončil 1. 7. 2015)

- Knihcentrum
 - Kosmas
 - LevneUcebnyce.cz
 - O2 active
 - Palmknihy
 - T-Mobile
 - Vodafone
 - Wooky
- a další

Česky psané elektronické knihy jsou dostupné i prostřednictvím zahraničních společností. Jsou to platformy:

- Apple iBooks
- Google Play

Poznámky

^[1] Tento odhad je získán součtem obrátů společností eReading.cz, Flexibooks, Kosmas, Dibuk (pouze martinus.cz), Palmknihy a Wooky navýšený o odhadovaný rabat odhadované části jejich prodejů neuskutečněných přímo ale přes jejich velkoobchodní distributory. Údaje jsou získány ze zveřejněných účetních uzávěrek společnosti Flexibooks, Wooky, Dibuk (s přihlédnutím k odhadovanému poměru prodaných e-knih na českém a slovenském trhu) a Palmknihy. Společnost eReading.cz nemá zatím zveřejněné účetní uzávěrky pro rok 2015, ale v tomto případě bylo využito obrátů nahlášených pro účely této zprávy. V případě společnosti Kosmas netvoří její obrat pouze prodeje e-knih a nepodařilo se pro účely této zprávy získat hlášení obrátu z prodeje e-knih. Obrat e-knih společnosti Kosmas byl proto odhadnut.

^[2] Poměr nově vyšlých elektronických titulů vůči tištěným vychází z celkového počtu uveřejněných titulů v roce 2015 a počtu elektronických titulů s uvedeným rokem vydání 2015 získaných v březnu 2016 strojovým procházením stránek e-shopu eReading.cz, Palmknihy, Martinus a Flexibooks. Následně pak byly veškeré tituly strojově deduplikovány dle shody názvu a autora/ů nebo shody ISBN (tištěné či elektronické verze titulu). K tomuto počtu byl přičten odhad unikátních titulů vydaných v roce 2015 nabízených pouze na e-shopu Kosmas a na e-shopech platformy Wooky.

^[3] Počet titulů, nakladatelů a autorů samovydavatelů v roce 2015 byl získán v září roku 2015 strojovým procházením stránek e-shopu eReading.cz, Palmknihy, Kosmas a eBux. Následně pak byly veškeré tituly strojově deduplikovány dle shody názvu a autora/ů nebo shody ISBN (tištěné či elektronické verze titulu).

^[4] Pro porovnání byly použity žebříčky prodeje e-knih SČKN z roku 2015 a žebříčky prodejů Neoluxor v roce 2015 v odpovídajících si obdobích.

^[5] Průměrná cena e-knihy vychází ze statistik SČKN interpretovaných V. Pistoriem a shoduje se s pro účely této zprávy nahlášenou výší průměrné ceny společnosti Palmknihy a eReading.cz.

^[6] Tato platforma umožňuje další vkládání dalších multimédií a SW procvičování látky (tzv. enhanced / enriched e-books).

Zdroj: Albatros Media, Fraus, Alza

8. Audioknihy v letech 2015 a 2016

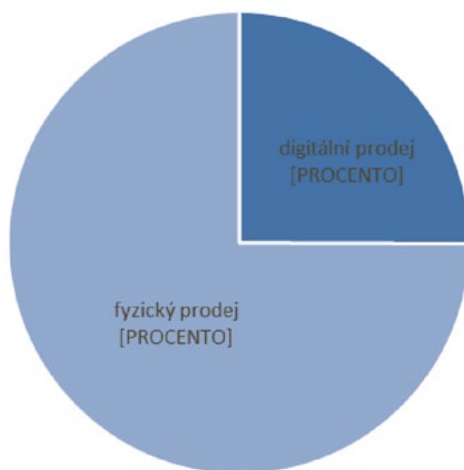
Objem trhu v letech 2015 a 2016

Celkový objem trhu vychází ze součtu hlášení fyzických a digitálních prodejů členských firem AVA a z následujícího přepočtu na koncové ceny včetně DPH.

	Objem trhu 2015
Fyzický prodej	61 256 250 Kč
Digitální prodej	20 463 520 Kč
Celkem	81 719 770 Kč

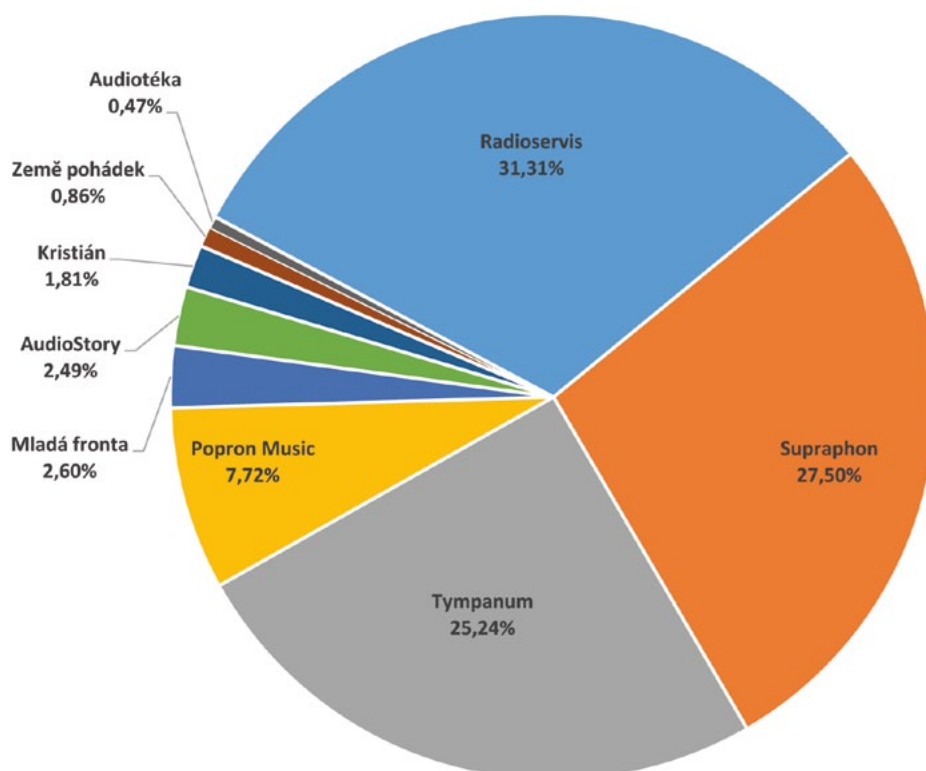
Způsoby distribuce v roce 2015

Digitální prodej je dle odhadů stále častějším způsobem distribuce audioknih. V roce 2015 činil poměr prodeje fyzických nosičů ve srovnání s digitální distribucí 3 : 1.

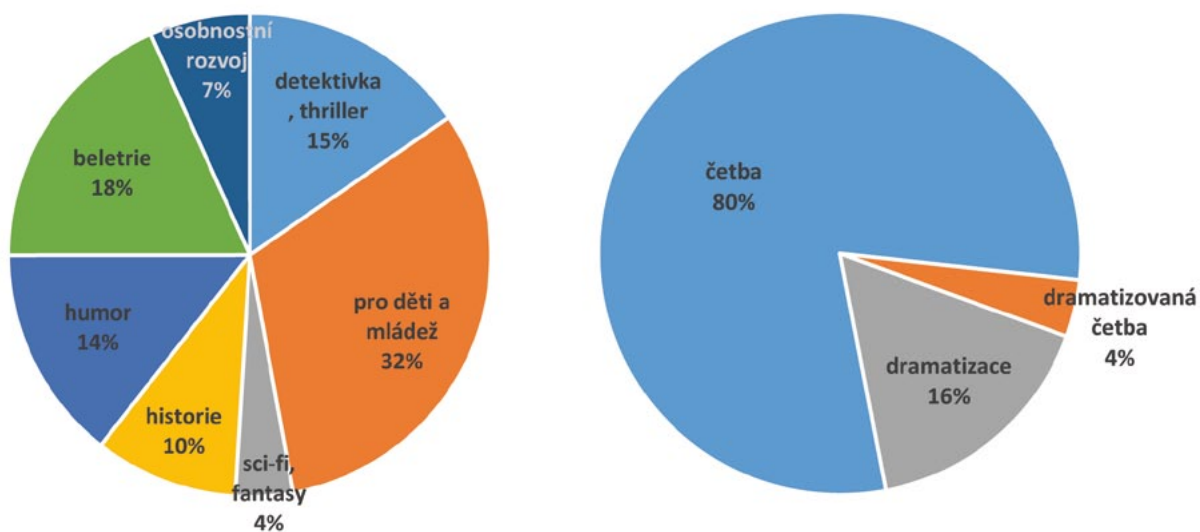
Podíly na trhu

Třemi nejsilnějšími vydavateli audioknih byl v roce 2015 Radioservis (31,31 %), Supraphon (27,5 %) a Tympanum (25,24 %). Výrazně je zastoupen ještě Popron Music (7,72 %), ostatní vydavatelé se o zbývající podíl na trhu dělily takto: Mladá fronta (2,60 %), AudioStory (2,49 %), Kristián (1,81 %), Země pohádek (0,86 %) a Audiotéka (0,47 %).

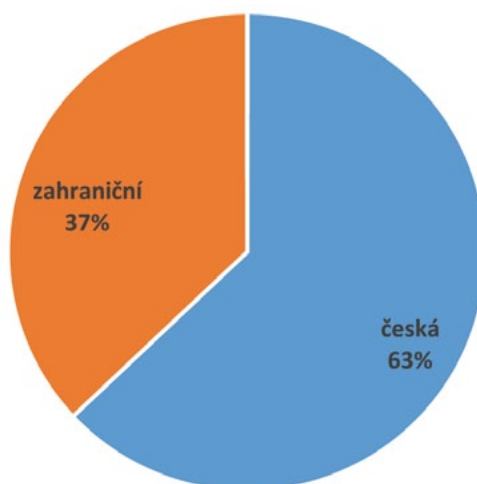

Kategorizace audioknih roku 2015

Z podkladů dodaných vydavateli vytvořila AVA také grafy ukazující zastoupení jednotlivých titulů vydaných v roce 2015 podle způsobu dramatického zpracování (četba, dramatinovaná četba, dramatizace), podle žánrového zaměření (detektivka, pro děti, motivační, humor aj.) a podle původu knižní předlohy (česká, zahraniční).

Největšímu zastoupení se těší audioknihy pro děti a mládež (téměř třetina produkce roku 2015), výrazný podíl má dle očekávání detektivka a thriller (15 %) a humoristická literatura (14 %). Beletrie má 18% zastoupení, 10 % jsou zastoupeny historické romány, 7% získala literatura osobnostního rozvoje a 4 % žánr sci-fi a fantasy. Co do dramatického způsobu zpracování kraluje v novinkách roku 2015 jednoznačně četba (80 %). Poměr českého a zahraničního původu autorů audioknih činí 63:37.

V roce 2015 vydali členové AVA celkem 114 nových titulů.

Zdroj: AVA

9. Knihovny v ČR v roce 2015

Prostor pro poskytování knihovnických a informačních služeb obyvatelům poskytuje zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), který rovněž vymezuje a přizpůsobuje legislativní úpravu oblasti knihovnictví požadavkům současného společenského i technologického vývoje.

Dle evidence vedené Ministerstvem kultury ČR bylo v roce 2015 v České republice **5 354 knihoven**.

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Počet knihoven	5 408	5 401	5 381	5 360	5 354
Počet registrovaných čtenářů (v tisících)	1 462	1 450	1 430	1 437	1 413
Počet výpůjček (v tisících)	67 220	66 259	64 208	62 614	60 044
Prostředky na nákup knihovního fondu v Kč	309 673 371	305 818 366	322 919 344	od 2014 neuvádí	

Dle výše uvedeného zákona tvoří systém knihoven v ČR:

- a) knihovny zřízené Ministerstvem kultury ČR (Národní knihovna ČR, Moravská zemská knihovna a Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana),
- b) krajské knihovny zřízené příslušným orgánem kraje,
- c) základní knihovny zřízené příslušným orgánem obce nebo jiným zřizovatelem,
- d) specializované knihovny.

Zdroj: Nipos, SČKN

10. Knižní veletrhy v roce 2015

Nedílnou součástí knižního oboru jsou knižní veletrhy a nejrůznější knižní prodejní akce a festivaly. Mezi nejznámější patří Mezinárodní knižní veletrh a literární festival Svět knihy Praha a Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě.

Mezinárodní knižní veletrh a literární festival Svět knihy Praha

Tento veletrh patří mezi akce s celorepublikovým záběrem, které jsou zaměřeny na vyváženou komerční i kulturní prezentaci. Koná se od roku 1995 a je velmi populární mezi širokou čtenářskou veřejností. Doprovodný literární festival nabízí celou řadu programů – odborných seminářů a konferencí, ale i setkání se spisovateli a autorská čtení, prezentace nakladatelských domů či oceňování edičních a tvůrčích počinů. **Probíhá každoročně v květnu.**

Svět knihy Praha	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet vystavovatelů	319	416	322	395	339	409	393	407
Počet stánků	202	194	211	195	192	191	194	193
Plocha (m ²)	3 291	2 930	3 016	3 239	2 984	3 203	3 009	3 218
Počet návštěvníků	35 000	40 000	38 000	36 000	36 000	38 000	38 000	42 000

Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě

Veletrh se v Havlíčkově Brodě koná od roku 1991. Jeho prvotním cílem bylo zprostředkovat kontakty mezi nově vznikajícími nakladateli a knihkupci. V průběhu let se k němu přidružilo mnoho doprovodných programů, pořádaných kulturními institucemi jak z Havlíčkova Brodu, tak celostátního významu.

Podzimní knižní veletrh v HB	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet vystavovatelů	158	161	170	165	165	163	165
Počet návštěvníků	13 000	14 000	15 000	15 000	14 500	16 000	16 500

Další knižní trhy

Od roku 2011 se koná Ostravský knižní veletrh. Na počátku června se pod širým nebem na pražské náplavce pod Rašínovým nábřežím pořádá knižní jarmark Knihex, který představuje menší nakladatelství a jejich produkci. V roce 2015 organizátoři uspořádali i prosincovou verzi Knihexu v prostorech Studia Alt@. V září se koná v Lysé nad Labem spíše regionální Polabský knižní veletrh. Stále více se do povědomí nejen odborné veřejnosti prosazuje projekt Tabook v Táboře, který se již od roku 2012 úspěšně profiluje jako festival nezávislých nakladatelů spojený s knižní nabídkou.

Zdroj: SČKN

11. Kampaně a projekty propagující četbu knih v roce 2015

Podpoře četby se věnuje řada dlouhodobých projektů i jednorázových kampaní a festivalů.

Stále silnějším trendem se zdá být vznik akcí, jejichž marketing míří na zvýšení objemu prodeje. Některé akce se věnují jen specifickému okruhu literatury: básnické a recitační festivaly Ortenova Kutná Hora či Šrámkova Sobota, festival komiksu KomiksFest či sci-fi a fantasy Festival fantazie v Chotěboři. Jiné akce mají obecnější charakter:

Knihy mají zelenou (knihymajizelenou.cz)

Kampaň SČKN, jejímž cílem bylo oslavit Světový den knihy a autorských práv. V knihkupectvích se 23. 4. na všechny knihy vztahovala sleva 15 % a cílem kampaně bylo přivést zákazníky zpět do kamenných knihkupectví. Od roku 2016 SČKN projekt upravil a pod názvem **Knihy ti sluší** se nadále bude zabývat obecnější podporou knihy a čtení jako takového.

Rosteme s knihou (rostemesknihou.cz)

Kampaň byla zahájena na podzim roku 2005 společností Svět knihy jako nekomerční aktivita založená na spolupráci s knihovnami, školami, literárními časopisy i nakladatelstvími. Projekt je součástí mezinárodní skupiny EU Read.

Celé Česko čte dětem (celeceskoctedetem.cz)

Inspirací pro vznik projektu je obdobný úspěšný program Celé Polsko čte dětem spočívající v propagaci četby dětem rodiči každý den a nahlas.

Čtení pomáhá (ctenipomaha.cz)

Projekt pomáhá rozdělit každý rok miliony korun na dobročinné účely. O tom, kdo pomoc obdrží, rozhodují dětská čtenářská komise. Každé dítě, které se do projektu zapojí, získá po přečtení některé z vybraných knih kredit 50 Kč, který může věnovat na jeden z nominovaných dobročinných projektů.

Měsíc autorského čtení (autorskecteni.cz)

V současnosti největší český literární festival, který se od roku 2000 pravidelně v období letních prázdnin rozrostl z Brna do Ostravy, Wroclavi a Košic a zároveň se soustředí i na zahraniční literaturu.

Festival spisovatelů Praha (pwf.cz)

Kořeny festivalu jsou spjaty s osobou Michaela Marche a sahají až do roku 1980. Od počátku 90. let tento festival pravidelně prezentuje v České republice zahraniční autory.

Děti, čtete? (meander.cz/detictete)

Festivalu čtení a divadla je spojený s výstavou originálů ilustrací a knih pro děti. Je určen školním třídám, školkám, rodičům a všem dětem. V průběhu festivalu se konají autorská čtení, ale i divadelní představení a výtvarné workshopy. Nechybí ani filmy a hudební vystoupení a vernisáž výstavy ilustrací knih obsažených v katalogu Nejlepší knihy dětem.

Praha – město literatury (prahamestoliteratury.cz)

Projekt na podporu pražského literárního života, který vznikl v roce 2009 z iniciativy Městské knihovny v Praze a Českých center.

Listování (listovani.cz)

Projekt scénického čtení LiStOVáNí zpracovává nové tituly vždy v zhruba hodinovém divadelním představení. S rekvizitami, kostýmy a hudbou se snaží divákům představit knihu z nového úhlu.

Nejlepší knihy dětem (nejlepsiknihydetem.cz)

Celoroční projekt setkávání čtenářů s autory současné české literatury pro děti a mládež, jež vyvrcholí vždy v říjnu vydáním nového katalogu doporučené dětské literatury pod záštitou SČKN a České sekce IBBY.

Den nepřečtených knih (denneprectenychknih.cz)

Kampaň knihkupectví Martinus.cz tvrdí, že běžný Čech má ve své knihovně 30 nepřečtených knih a alespoň jednu z nich by mohl přečíst. Lze se také inspirovat čtenářskými tipy, jak číst a udělat si svůj Den nepřečtených knih každý den.

Velký knižní čtvrtek (velkyctvrtek.cz)

Kampaň firmy Kosmas na podporu kvalitních knížek. V říjnu a v březnu jsou v knihkupectvích i mimo ně propagovány vybrané tituly, které se ocitnou na pultech během jednoho čtvrtka. Od roku 2015 Kosmas organizuje na stejném principu Velký audioknižní čtvrtek.

Knihománie (knihomanie.cz)

Kampaň firmy Euromedia Group, která od podzimu roku 2013 současně v 250 českých knihkupectvích i mimo ně propaguje 22 vybraných knižních novinek. Po dobu jednoho měsíce zákazníci k nákupu těchto knih obdrží dárek.

Přived'me děti zpátky ke čtení

Novinkou v roce 2015 se stala akce nakladatelství Albatros Media s prodejním řetězcem Albert, kdy ve spolupráci s Českou televizí byla vydána speciální edice osmi nejúspěšnějších titulů českých večerníčků v knižní podobě (*Říkání o vile Amálce, Káťa a Škubánek, Krysáci* aj.). V období srpna a září zákazníci získávali za určitý objem nákupů body a za ně mohli obdržet výtisk dětské knihy. Tuto akci zúčastněné subjekty zopakovaly s jinými knižními tituly i v roce 2016.

Zdroj: SČKN